

V BOŽÍ ŠKOLE

Ex 3,1-15

1. Bůh zjevuje Mojžíšovi jeho slabost

Bůh se zjevuje Mojžíšovi a povolává ho k velice specifické službě: „*Pojď, pošlu tě k faraonovi a vyvedeš můj lid, Izraelce z Egypta*“ (v. 10). Ale k této službě musel Mojžíš teprve dozrát. Připomeňme si ale nejdřív co předcházelo. Do svých 40 let žil Mojžíš na egyptském dvoře, vychováván ve vší egyptské moudrosti – i když během celé té doby měl určité povědomí o své příslušnosti k Hebrejcům. Když mu bylo těch 40, vydal se podívat na své bratry, Hebreje, jak se jim žije. A tehdy se stala událost, která poznamenala Mojžíšův život na dalších 40 let. Viděl egyptského dozorce, jak ubíjí hebrejského otroka. A Mojžíš se svého bratra zastal tak, že Egyptana zabil a zahrabal do písku. Proto Mojžíš prchá do země Midjánu, kde se usadil u tamějšího kněze Jitra a vzal si za ženu jednu z jeho dcer. K tomu se také dozvídáme z knihy Skutků: „*Myslel, že jeho bratří pochopí, že je chce Bůh skrze něho zachránit; ale oni to nepochopili*“ (Sk 7,25). Do konfliktu Egyptana s Hebrejem se vkládal už s těmito ambicemi – ukázat Židům, že on je jejich záchránce; že s ním takto mohou počítat. Nevíme kde se v něm toto přesvědčení vzalo – ale možná cítil sílu svého postavení na egyptském dvoře (adoptivní syn egyptské princezny), a z tohoto titulu chtěl možná svým trpícím soukmenovcům pomoci, dokonce je vysvobodit. Ovšem četli jsme, že nikdo pro tyto jeho snahy neměl valného pochopení. Ve skutečnosti ho naprosto odmítli – „*Kdo tě ustanovil nad námi za velitele a soudce?*“ Během jednoho dne vzaly Mojžíšovy vysvoboditelské úmysly za své. Nejen, že Izraele nezachránil z otroctví, ale sám musí prchat, aby zachránil holý život. Jeho spasitelné plány skončily naprostým neúspěchem. Nadějný a vzdělaný egyptský šlechtic s hebrejskými kořeny skončil jako pasáček ovcí v ne příliš pohostinné krajině. Ale ten jeho příběh, tak jak je popisován v Bibli, postupně odkrývá, že Bůh má s tímto mužem své plány. Musel však projít Boží školou. Když se o roli vysvoboditele Mojžíš pokoušel poprvé – jak zabil toho Egyptana – tak to činil velice po lidsku. Ještě nedozrál v použitelného Božího služebníka. Jedná impulzivně, zbrkle, násilně – jedná ze svých momentálních pohnutek a afektu. Nemodlí se, nenechává se vést Bohem, nečeká na jeho slovo, i když o Bohu ví. Ve skutečnosti se do hloubky setkává s Bohem až od tohoto našeho dnešního příběhu. Takže v Egyptě ještě neuzrál ten Boží čas. Bůh chce mít své nástroje skutečně použitelné, pročištěné, pokorné a čekající na něj. Proto Mojžíšovy první pokusy stát se záchránce skončily tragicky a on uprchl do cizí země. Zde pásl ovce. A tento jeho život pastevce trvá celých 40 let. Za tak dlouhou dobu se z Mojžíše postupně spasitelské myšlenky vytratily. Nezbylo z něj nic než prostý pastýř ovcí. A možná, že v tom byl i spokojen, nevíme. Každopádně, když se s ním Hospodin setkává, je to už jiný Mojžíš než před 40 lety. Zatímco tehdy byl velice horlivý do záchranu svého lidu, tak nyní se velice zdráhá a už moc dobře ví o své slabosti a neschopnosti. A tady už může Pán Bůh začít s člověkem své dílo. Horkokrevná horlivost, která se řídí toliko momentálními impulsy a afekty svého srdce a mysli, není v Boží službě příliš použitelná. Mojžíš spadl až na dno, tvrdě narazil. Ale tato trpká zkušenost se bohatě zúčtuje. Právě tehdy, když si myslel, že už je v Boží službě zcela k nepotřebě, začal být konečně použitelným. Tak to je první lekce v Boží škole – škola pokory. Bůh zjevuje Mojžíšovi jeho slabost

2. Bůh zjevuje Mojžíšovi svou sílu

Bůh ve své výchově Mojžíše ale pokračuje dál. Vede ho do „vyššího ročníku“. Bůh Mojžíšovi nezjevuje jen jeho lidskou slabost, ale také sám sebe, resp. své jméno, svou sílu a záchranu. Mojžíš jednou vedl své stádo dosti daleko od Midjánu. V podstatě se blížil k Egyptu. Zastavil se u hory Choréb (neboli Sinaj), což je zhruba v půli mezi Midjánem a Egyptem. Tato hora se v tom textu označuje jako **hora Boží** (později zde bude dán Izraeli Zákon, Desatero)

Zjevení v keři

Zde spatřil Mojžíš onen známý záhadný zjev: **keř**, který je v plamenech, ale není tím plamenem stráven. S motivem ohně a Boží přítomnosti se Mojžíš a i Izrael setkali později častěji: Bůh vedl Izrael ve dne sloupem oblakovým a v noci sloupem ohnivým (Ex 13,21-22), když byl Izrael pod horou, na kterou sestoupil Hospodin „*Celá hora Sinaj byla zahalena kouřem, protože Hospodin na ni sestoupil v ohni. Kouř z ní stoupal jako z hutě a celá hora se silně chvěla*“ (Ex 19,18). Potom: „*A Hospodinova sláva přebývala na hoře Sinaji a oblak ji přikrýval po šest dní...Hospodinova sláva se jevila pohledu Izraelců jako stravující oheň na vrcholku hory*“ (Ex 24,16-17). Jinde Mojžíš říká: „*Hospodin, tvůj Bůh, je oheň sžírající, Bůh žárlivě milující*“ (Dt 4,24). Oheň symbolizuje Boží slávu, Boží svatost, očistnou sílu, ale také světlo na cestu. A Mojžíš se nyní setkává s Hospodinem, který se mu zjevuje v ohni – zvláštní důraz tohoto symbolu je položen na Boží slávu a svatost, protože Bůh nařizuje Mojžíšovi: „*Nepřibližuj se sem! Zuj si opánky, neboť místo, na kterém stojíš, je půda svatá*“ (v. 5). Bůh je tam mimořádným způsobem přítomen.

Zjevení Božího jména

Bůh se zjevuje Mojžíšovi. A učinil tak nejen za pomoci hořícího keře, ale především představením svého jména: „*Já jsem Bůh tvého otce, Bůh Abrahamův, Bůh Izákův a Bůh Jákobův*“ (v. 6). Na tuto svou sebeidentifikaci klade Bůh v tomto rozhovoru zvláštní důraz. Představuje se zde tak nakonec celkem **4x**. **Mojžíšovi** má být jasné, kdo s ním hovoří, a také, že Mojžíš je plně započten do lidu Izraele: „*Já jsem Bůh tvého otce...*“. Mojžíš, i přes svou příslušnost k Egyptu a potom k Midjánu nepřestává být součástí Božího vyvoleného národa, i když v něm za celý svůj život příliš nepobyl. Pánu Bohu se nikdo neztratí. Bůh stále počítá i s Mojžíšem, s mužem „s minulostí“. A i celému **Izraeli** má Mojžíš přinést zvěst, že se mu ukázal a poslal ho Bůh Abrahamův, Bůh Izákův a Bůh Jákobův. To, že je zde vyjmenována ta trojice praotců není bez významu. Mojžíš mohl říct jen: 'Poslal mě Hospodin Bůh, abych vás vyvedl', a asi by bylo i tak všem jasné jakého Boha myslí. Ale důraz je položen na souvislost a vztah Boha s praotci. Proč tento důraz? Co tím chtěl Pán Bůh Izraeli říci? Tím, že se Bůh představuje jako Bůh praotců neznamená jen nějakou nostalgickou vzpomínku bez obsahu na doby dávno minulé. Naopak Izraeli je tak dáno na vědomí, že jako potomci Abrahama, Izáka a Jákoba jsou stále jeho, Božím, lidem, účastníky té dávno uzavřené smlouvy mezi Bohem a praotci, ve které jim Bůh slíbil, že je rozmnoží a dá zaslíbenou zemi. I když to vypadalo, že na ně Bůh už zapomněl a zanevěřel, znovu se k nim přiklání. Však ne nadarmo čteme na konci 2. kapitoly: „*Bůh se rozpomněl na svou smlouvu s Abrahamem, Izákem a Jákobem*“ (2,24). Svým představením tedy Bůh posiluje víru Izraele – 'Jsem pořád Bohem Abrahama, Izáka a Jákoba (a tudíž vaším Bohem).'

3. Výsledek Božího působení: „Sestoupil jsem...“

Bůh tedy Mojžíšovi dává poznat jeho slabost ve vyhnanství, v místě zapomnění, v místě pokoření. Dává mu ovšem poznat i svou slávu a své jméno, sám sebe. A pak Hospodin přichází k tomu, k čemu to všechno: k jaké službě Mojžíše povolává. Bůh chce skrze Mojžíše vysvobodit Izrael z otroctví. Svůj zájem o Izrael v otroctví shrnuje Bůh slovy: „*Viděl jsem...slyšel jsem... poznal jsem*“ (v. 3,7). Ví všechno, v čem Izrael žil a s čím se potýkal. Byl při tom. Ale to všechno by bylo samo o sobě málo, kdyby zůstalo jen u toho. To nejdůležitější je to, co následuje: „*Sestoupil jsem, abych jej vysvobodil z moci Egypta a vyvedl jej z oné země do země dobré a prostorné...*“ (v. 8). Někdy by člověk mohl mít představu, že Bůh sedí kdesi nahore a nebeským dalekohledem pozoruje to lidské hemžení na zemi, povznesen nad to vše. Ale Bůh Bible je popisován jako Bůh „sestupující“. Je to určité tajemství, které nemůžeme plně proniknout, že Bůh, který je větší než celý kosmos se také sklání k člověku – do jeho životní situace. A proč se sklání? „*Abych vysvobodil*“. A tady nemůžeme pominout to, že Bůh jednou sestoupil tak mimořádným způsobem, který nemá obdoby v žádném náboženství – V Kristu na sebe vzalo božství také lidství, sestoupilo do lidského světa, plného nečistoty, hříchu, bolesti a beznaděje. A nejen to. Bůh sestoupil ještě níž – až na kříž; dokonce vyznáváme o Kristu v apoštolském vyznání víry – sestoupil do pekel. A to vše aby i nás vysvobodil. Mojžíš prochází Boží školou, jejímž cílem má být zapojení do spolupráce na Božím díle záchrany.

Závěr

Náš příběh nám tak ukazuje jaké úmysly má Pán Bůh s lidmi – zjevuje se nám jako vysvoboditel, záchrance z pout a otroctví různých vládců a mocností. Připomínáme si, že takto se zjevuje Bůh i nám v Ježíši Kristu – jako záchrance z moci hříchu, zla a smrtelnosti. Dnešní příběh je ale také o tom, že Bůh v příběhu své záchrany počítá i s námi lidmi. My nejsme těmi vysvoboditeli. Tím je Kristus sám. Ale přece nás zve k tomu, abychom byli spolupracovníky na Kristově díle záchrany. Kristus vybírá a vysílá své učedníky a celou církev do světa s poselstvím o Boží moci a záchraně. Jako Mojžíš ovšem ne vždy hned dorůstáme do podoby Božích svědků a služebníků. Naše člověčí neduhy nás někdy brzdí a vychylují – někdy Boží dílo předbíháme a chceme urychlit lidskou ukvapeností, jindy zase za Božím dílem zaostáváme svou nechotou a liknavostí. Pán Bůh si i nás bere do své školy. V ní nás provádí důležitou zkušeností pokory, kde se otupuje naše pýcha a představy. Je to často ve chvíli, kdy někde narazíme, kdy přijde neúspěch, trápení, nejistota. Jednou se mladý kazatel ptal staršího: 'Mám dobré vzdělání, co mi ještě chybí k tomu být dobrým kazatelem. A dostal odpověď: Chybí vám kříž'. Chvilé nejistot, ztrát a neúspěchů, vědomí vlastní zranitelnosti a slabosti jsou důležitou lekcí ve škole Božích služebníků. Zde objevujeme, že sami na všechno nestačíme, že potřebujeme Boží pomoc a vedení. Ale to není vše. Bůh nezjevuje jen naši slabost a nouzi, ale zjevuje také svou slávu a moc, své jméno, svou záchranu. Vybaveni svou slabostí, ale i zkušeností s Boží pomocí a záchranou, můžeme být pak i my vysláni ke službě druhým lidem.